

Observatoriul este de două ori în  
septembra, Mercurea și Sambata.

#### Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a in laintrul monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau căte cu 10 cr.

# OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Nr. 94.

Sibiu, Sambata 27/9 Decembre.

1882.

#### Propunerea geografiei in scările medie.

(Urmare si fine.)

Ne aflandu noi timpulu candu Romani'a fă vasal'a Ungariei, remane la rendulu dlui Hunfalvy, că omu bine versatu in istoria, dupa cum se tîne, se dovedesca candu au plătitu domnii Romaniei tributu regilor Ungariei, si cătu de mare a fostu acelu tributu; se ne arete mai departe, candu si cari principi au venit la Bud'a si Visiegradu, că se puna juramentu de fidelitate si se céra investire dela regii Ungariei dupa legile de vasalitate. Noi nu aflam nici pe unulu macaru, că-ci daca amu afă pe vreunulu sau mai multi, nici-o data nu ne-amu genă intru nimicu a recunoscere adeverulu istoricu si a ne provocă noi insine la documentele respective, că-ci acăsta este sörtea poporului, destinul omenimelui, că se se bata, se invinga, se fia si invinse; este apoi cu totulu altu-ceva a judecă versarile de sange din punctu-de vedere alu moralei si alu humanitatiei. Nu noi vom ascunde vreodata armele istorice sigure, ci precum marturisim si dependentia Romaniei de Turci'a păna in timpii mai recenti, asia amu recunoscere dupa documente si alta dependentia.

Istori'a numai atunci e adeverata, daca se scrie in cunoscinta perfecta si fără preocupatiune. Istoriografulu trebuie se fia dreptu intocma că judele, care are se distinga si se scotia purulu adeveru, adese-ori dintr'unu conglomeratu de fassiuni contradictorie. Chiaru si istoriografulu trebuie se scia bine desculini si judecă fontii, de cari se folosesce, avendu totuodata si bunavointia si sinceritate, nu cumva in urma se fia sedusu.

Noi cutediamu a afirmă cu frunte deschisa si cu istoria la mana, că dependentia Romaniei dela corona Ungariei, de care visédia dnulu Hunfalvy, nici-candu n'a existat in fapta, ci numai in creerii unor scriitori din patria, condusi de trufia nationale, cari daca vreunu principe romanu din principate a facutu vreo visita diplomatica si de curtoasie la cutare rege ungurescu, că la unu vecinu, sau a pasit u cu densulu in nescari relatiuni amicabili, singura acăsta impregiurare a fostu de ajunsu spre a afirmă in scerierile loru, că principatele romane au depinsu candu dela corona Ungariei (comf. de istor. Trans. J. Rusu.)

Se trecemu dupa acestea la altu geografistu magiaru, anume Joau Jálborszky, „Descrierea imperiului austro-ungurescu, BPest'a 1877.“ Acesta la pag. 72 descriindu comitatul Severinului, la Caransebesiu dice, „că aici se afla resedintă unui episcopu gr.-catolicu.“ La acăsta nu avem multe de disu, decătu că colegulu Jálborszky voi se indrepte erórea colegului seu Hunfalvy, care pe episopulu Lugosiului ilu face gr.-oriental, éra acesta pe celu de Caransebesiu gr.-catolicu; astfelii ambele confessiuni romane sunt reciproce desdaunate. Lipsa de studiu e evidentă, nu se mai recere comentariu.\*)

Nunc venio ad virum fortissimum D. Laky, „Geografi'a regatului Ungariei si tierilor din jurulu mării mediterane“ partea I. Budapest'a 1882.

La pag. 86 descriindu pe locuitorii platoului sudosticu, dice despre Romani' urmatorele: „Romanii (oláhok vagy rumunok) numai cu finea seculului 12. si incepul secului 13. au emigrat din Rumeli'a si Bulgari'a in acăsta tiéra, asiediandu-se pe platoulu

\*) Ba me rogu, in casuri precum sunt si acestea, se le facem comentarie frecandu-le hreanu sub nasu. Destule minciuni si calumnii au scrisu antecessorii loru despre noi, destule obraznicii au inghitit parintii si protoparintii nostrii dela aceia; noi se nu le mai suferim nici-o minciuna, nici-o falsificare, nici-o plastografia. Au nu vedem, că ametisera Europ'a cu fabule, palavre si fanfaronade si absurditati puse pe aripele publicitatiei? Trebuie se ne inculpam si noi mai cu ânina spre aparare, si anume misiile stracurate că inadinsu in carti scolastice, se le inferam si exterminam.

Red.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merante garmondu, la prim'a publicare căte 7 cr., la a dou'a si a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usior prin assemnatuniile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

\*) Acelea si inca altele multe.

Red.

sudosticu intre munti neproductivi, ocupandu-se cu prasitulu vitelor si oieritulu. Romanii sunt blandi, umili, adese-ori astuti, usioru iritaveri si odata iritati sunt că fiere selbatice, necoercitive; sunt superstitionis, neculti, dara intre cei civilisati se afla capacitatii eminente. Barbatii nu au chiaru unu esterioru placutu, dara femeile sunt frumose. Barbatii sunt inse mare parte neactivi si trandavi, leniosi (tunya), păna candu femeile diligente si lucratrice, luandu parte activa si in economia rurala, nutrementul loru consta din pâne de cucuruzu si mamaliga (puliszka) facuta cu lapte sau branza.“

Pascuilelul acesta alu colegului Laky sémena că ou cu ou cu alu lui György Aladár cuprinsu in opulu „Pamentulu si poporale lui“ (vedi primulu Nrului 88 alu „Observator.“ si argumentele mele contra acelui pascuile); pare că funtele e totu acela. Stai se te miri, candu nici la unu scriitoriu magiaru nu dai de opinione propria, ci si unulu si altulu se tîne de Hunfalvy că orbulu de gardu; iti vine se credi că sciintia la magiari se cultiva la comanda, cu tendentia de a scôte pe Romani nu numai din drepturile loru istorice neprescriptibile, ci si din tôte drepturile omenesci.

In cătu se tîne de thes'a sustinuta de D. Laky, că romanii au emigrat in aceste tieri numai cu finea secului 12 si cu incepul secl. 13. acăsta e o arma inechita si ruginita, care nu devalvédia in nimica drepturile vechi ale romanilor in acăsta tiéra. Cum au venit trei milioane de romani si cum s'au asiediatu in acăsta tiéra, fără că lumea se scia de acea migratiune, apoi cum diplomele regesci si alte documente istorice din tôte timpurile iau aflatu aici déjà că pe poporu compactu si asiediatu dupa tôte legile de civilisatiune, pote se o scia numai o fantasia infocata sau o minte alienata, ce se afla in capetele celor mai multi scriitori tendentiosi din patria. Altumentre noi recomandam cu totuadinsulu inventatiilor magiari studiare memorialul celor 153 delegati romani dela Sibiu si documentele cuprinse in acela despre drepturile vechi ale romanilor din acăsta tiéra\*). Dovedesca scriitorii magiari, că acele diplome regesci referitorie la romani sunt false, si că istoria se incepe numai cu seculul 14, éra păna atunci nu exista.

Pentru că tabloulu se fia deplinu, voiu cită si unu istoricu de renume ungurescu, anume Ludovicu Mangold. Istori'a universale tom. II.

La pagin'a 93 vorbindu despre romani, dice adeca si elu, „că romanii de astazi se tînu a fi descendinti directi ai romanilor vechi; scriitorii romani afirma, că imperatulu Aurelianu pe la an. 274 d. Chr., candu a dusu o parte a romanilor din Daci'a traiana in Mesi'a, cea mai mare parte a remas ací in tiéra; acă inse dupa scriitorii magiari nu e verosimilu, de-ore ce nu se pote, că istoriografi aceloru timpuri se nu'i fia observat păna pe la seculul 13; ci ei s'au dusu toti si au emigrat érasi indereptu in seculu amintitul, ce arata păna la evidenta si numele de rumana (Rumeli'a) si o multime de cuvente arnautiesci, turcesci, grecesci etc. Asemenea nu potemu primi nici parerea romanilor despre originea loru romana, inca nici atunci, daca admitemu, că ei se tragu dela coloniile lui Traianu imper., de-ore ce scimu bine, că aceste colonii nu s'au adusu din Itali'a pe atunci desiertata de locuitori (elnéptelenedett), nici din Rom'a, ci din Asi'a mica dintre Syri si Traci, astfelii acele in mare parte au fostu de origine semitică.“

Si dn. Mangold că tutti quanti tine tare la parerea gresita a lui Hunfalvy despre numele de romanu si migratiunea nostra in aceste tieri. Noi avem se observam dnului Mangold, că numele nostru nu este rumana si nu se trage dela Rumeli'a precum fantasédia domni'a sa, ci numele nostru este

romana dela Rom'a, de unde ne derivamu originea nostra. Botezulu lui Mangold et comp. nu este validu pentru noi, de-ore ce ei nu sunt competentii nostrii botezatori, nescindu ei limb'a nostra si necunoscându-ne pe noi. Dicem u mai departe, că de acolo, că istoricu aceloru timpuri nu au observat pe romani, inca nu urmăda că aceia nu ar fi fostu pe aceste locuri, de-ore ce scimu bine, că istoricu straini pe romani iau numit u diverse nume (cumani, valachi, daci etc.), numai cu alu loru nu.

Din cuvintele imprumutate in limb'a romana dela poporale imperiului turcescu prea puçinu se poate deduce, de-ore ce acele nu se afla decătu numai la romanii din Romani'a libera, din cause prea cunoscute, păna candu la romanii din partile ungurene se afle mai multu cuvente unguresci, din contactulu cu ungurii. Cuvente slavone se afla in genere la toti romanii, că consecintia a dominatiunei limbei slave in biseric'a nostra (200 de ani). La romanii din partile Banatului se afla cuvente germane si serbesci din contactulu cu germani si serbi, éra la romanii din Transilvania se gasescu cuvente germane si unguresci din contactulu cu respectivele popóra. Asia dara parerea lui Mangold nu are nici-unu temeu.\*\*)

Fras'a, că amu fi de origine semitica, este escentrica, capritiosa si păna acumu unica in domeniul sciintiei, fara de nici-o basa solida. S'au aflatu multi scriitori tendentiosi, cari ne-au disputat originea nostra latina, dara că Mangold nimeni, că se ne faca chiaru jidani.\*\*)

Dn. Mangold, care pretinde a fi unu mare istoriografu, si care in tomulu I. alu istoriei sale desvălta asia frumosu istoria romanilor vechi, se vede că n'a inventat nici macaru atât, că ce a fostu politic'a romanilor in colonisari? Auctorulu cartiei aru trebuu se scia, că romanii nici-o data nu au colonisat in tieri cucerite elemente straine, ci numai romanu. Ar fi fostu o nebunia de legatu a'si versá sangele pentru tieri forte bune si chiaru heroicesce aparate de cătra locuitorii de alte limbi, pentru că dupa aceea se le coloniside érasi totu cu straini. Barbatii de statu ai Romei au voit u că institutiunile romane se se latiesca si se faca cuceriri intre poporale straine, castigandu-le pe acele pentru ide'a de statu romanu. Credu că acăsta nu o va poté negá dn. colegu. Acăsta ni-o dovedesce colonisarea Galiei, Hispaniei si a tuturor tierilor cucerite de romani. Cum aru fi facutu dara romanii exceptiune numai cu Daci'a traiana? Se vedem ce dice istoriculu Eutropiu, care a fostu mai aprope de acele timpuri si de securu a scitu mai bine lucrulu decătu Mangold alu nostru. —

„Cum Dacia bello Decebali viris esset exhausta, Traianus ad frequentandam hanc, decies centena millia passuum in circuitu habentem provinciam, ex toto orbe romano infinitas eo copias hominum transtulerat, ad agros et urbes colendas“ Eutropius libro VI. 6. Astfelii Eutropiu ne spune, că acele colonii s'au adusu ací din tôte lumea romana si nu din Asi'a mica numai, dupa cum aserédia dn. Mangold, fara a dovedi ceva; densulu recurge la hypoteze si deductiuni trase din premise false,

\*) Scriitorii pusi in adinsu, că se publice istoria si geografia falsa, se prefac multu mai prosti decătu sunt. Ei de ex. au atâtea cunoscintie filologice, că se scia, că vocalile in ori-ce limba, prin urmare si in limbile latine isi schimba neincetatu rolele in vorbire, apoi că si in limb'a latina anume o si u se schimba forte desu. N'au vedutu ei inscriptiuni stravechi? Nu sciu ei că Ruma si Roma sunt totu una? n'au mai auditu ei că din Roma turci au facutu Rim, si slavii Rim? Cuvente straine? Ací germanii cu 30 de mii si magiarii cu 1/2 din limb'a slavisa se'si măture la us'a loru, si numai candu nu voru mai avea ei insii cuvente straine in limbile loru, se scotia ochii romanilor cu strainismele din limb'a acestora. Red. Obs.

\*\*) Nerusinare jidovésca. Nu cumva este si elu jidovu? Red.

cari inse nu documentédia nimica ; „assertio nihil probat.“ \*)

Din aceste se pote convinge onoratulu publicu cetorii, cum se propune geografi'a si istori'a in scólele medie magiare.

V. Lesianu.

### Inca si altii.

Combatendu noi in Nr. 93 cutediat'a afirmare a domniloru din Maramurasiu, candu disera in anatem'a loru de comanda, că „romanii nu se potu plange nici de aplicarea in functiuni“, amu numeratú numai din memoria, in fuga vreo 20 de functionari romani aplicati de cătra monarchu sub sistem'a absolutistica si cea Schmerlingiana, remasi apoi in functiuni si multi inaintati, pana ce cadiuramu in sistem'a actuale. La cele scrise de noi ni se reflectă de cătra unii amici cu totu dreptulu, că ar fi fostu bine se incepemu tocma din comitatulu Marmatiei si mai departe din Ungari'a cu numerarea macaru numai a functionarilor mai de frunte, marturisiti si sciuti de romani, barbati de renume si auctoritate.

Las' că nu avemu la man'a nostra nici-unu schematismu din Ungari'a, de inainte cu 10 si 15 ani, dara apoi amu si crediutu, că voru numi altii pe cei dati uitarei de cătra noi in midiuloculu afacerilor inbuldite, ceea ce s'a si intemplatu prin buna voint'a unui amicu din cei mai stimati. Asia ne addressam cätra ddnii marmatiensi ca se ne spuna :

In loculu repausatiloru barbati eminenti Gabriel Mihalyi de Apisia, omu plinu de merite patriotice, parinte alu episcopului Victoru si alu altoru fii bravi si eruditi, cum si in loculu bunului si nobilelui Josifu Manu festu comite supremu totu in Marmati'a pana la móretea sa, pe cine a denumitu gubernulu ungurescu dintre romani?

Mergemu inse mai departe in comitatele Satmaru, Biharu, Arad si in comitatele Banatului. Totu repausatii : George Popa, barbatu escelente, fostu consiliariu de curte, apoi comite supremu in comitatulu Arad; Serbu, fostu presedinte de tribunalu, apoi septemviru la inalta curte; Iacobiciu fostu comite supremu; Dr. P. Vasiciu din Temisiór'a, fostu consiliariu gub. etc.; Siorbanu fostu presied. administr.; Josifu Hodosiu fostu v.-comit. in Zarandu etc.

Intre cei pensionati sau esiti fara pensiune : eminentele Simionu Popoviciu consiliariu de curte, apoi septemvirulu Vincentiu Babesiu, carele se afase in functiune dela 1850 pana dupa dualismu; Josifu Galu, fostu membru la curtea apelativa; dr. Pomutiu, fostu protomedicu; Sigismundu Popu, fostu comite supr. si inca altii.

Ce ómeni au ocupatu functiunile in cari se aflasera toti acei romani?

Langa cei din Transilvani'a ne mai vinu in minte repausatii : Tamasiu fostu prefectu alu districtului Fagarasiu; v.-comitele Lucchi; asessoru la tribun. appell. Romanu; Bardossy; membrii la tribunale Surdu, Fagarasianu si inca alti trei. Dintre cei in vietia : Joanu Branu de Lemenu, fostu membru alu curtiei de apelu, apoi prefectu alu district. Fagarasiu; Dr. J. Maioru; Mich. Bohatielu, Florianu Porcius etc.

Acestia si cu cei din Nru 93 trecu preste 40 de insi. Spuneti cu schematismu in mana, cäti romani au intratu in loculu acelora? Da, pote că diurnisti si ascultanti peritoru de fome de cäte 10—15 ani. Dara cäti inaintati?

Ce ve pasa, ne respundu sofistii, buni se fia că functionari, nationalitatea nu li se cauta. Apoi tocma că nu se cauta nationalitatea (?), cum se intemplă óre, că atatea mii de proprietari mici, cari n'au vediutu cu ochii loru nici-unu cursu juridicu, dara sunt magari si inca magari scapatati, ocupa diverse functiuni cu salarye dela cäte 800, 1000, 1200, 1500 pana la cäte 2000 si 3000 fl.? Frumósa ilustratiune la egalitatea de drepturi, cu care se arunca cenusia in ochii Europei.

\*) Acilea ne luamu voia a reflectă, că critic'a moderna imparitala nu mai pune pe spusele lui Eutropius si pe ale lui Vopiscus despre colonisatiunea Daciei si migratiunea din Daci'a nici macaru atata temeu, cătu pusesera betranii nostrii Sam. Clain, G. Sincai, Petru Maioru. Cine a fostu Eutropius? unu istoriografu alu curtiei imperiale sub Julianu (anii 361—363) si a morit sub imp. Valens cam pe la 370 d. Is. Chr. Asia dara Eutropius a scrisu despre asia dis'a migratiune sub Aurelianu intru o carticica scolastica numai din audite, dupa 80—90 de ani. Au nu vedemu ce minciuni piramidal si scriu chiaru astazi despre fapte intemplate, vediute, patite de inainte numai cu 20—30 de ani? Scurtu, Eutropiu merita totu numai atata credientu că si de ex Anonim u. Red.

### O B S E R V A T O R I U L U.

Repetim si acilea, că nicidecum nu fericitam pe functionarii de nationalitate romana sub sistem'a actuala, dara nu se pote suferi falsificarea adeveratei stari a lucrului. Cautati, cum din functionari romani moru mereu in etatea cea mai buna intre 40 si 50 de ani, éra unii devinu alienati in urmarea chicanelor si a torturilor susfatesci; cu toate acestea noi pretendem dreptulu nostru.

### U n g a r i a .

Budapest'a, 6 Decembre. (Desbateri parlamentarie si o insulta mare contra totu romanilor). Intre nenumeratele pozitii ale budgetului vinu si subventiunile căte se impartu. In acésta di au venit in discussiune si ajutoriile care sunt a se dä magiarilor cunoscuti sub nume de Csango (ciangai) in Moldov'a, in numere multe de 60 mii cu totii, éra nu mai multi, si in Bucovina locuitori in cinci sate sub nume de secui.

Tota acea desbatere a sunat astădată mai virtuoza la address'a gubernului si camereloru Romaniei, cum si la mai multi proprietari din Moldov'a. Essenti'a e acésta :

Deputatulu Adam Lazar : De 10 ani ve totu rogu se votati burse pentru tineri ciangai din Moldov'a, că se pote veni in Ungari'a la scóle pedagogice, spre a se prepara de invetiatori pentru scóle magiare din acea tiéra, si n'ati facutu.

Colomanu Thaly (unu oratoru forte in drasnetu) : Trebuie se aducem pe toti magarii din Roman'a si din Bucovina, se'i colonisam in Ungari'a. Deci eu voiescu se aflu, daca gubernulu a facut ceva pasi pe cale diplomatica la gubernulu Romaniei spre scopulu acesta si cu ce rezultat? Eu credu că in Roman'a sunt cu totii preste 250 mii de magari, éra mai inainte au fostu 300 de mii si mai de multu 500 de mii, căci cumanii si pecenegii au fostu totu magari si Moldov'a era a magiarilor. Dupa acestea Thaly pretinde că gubernulu magiaru se faca schimbă, dandu gubernulu Romaniei căte doi (2) romani pentru unu magiaru. „Pesti Napló“ din 7 Dec. are intru nimicu a incuviintat in primulu seu din acea di acea insulta nerusinata, acea batjocura vrasmasesca a unui deputatu impertinentu aruncata in faça intregei natiuni romanesce.

Ministrulu finantelor com. J. Szapáry respunde lui Adam Lazar, că gubernulu ungurescu nu'i preda man'a că se ajute pe ciangai din Bucovina in modulu precum cere elu, din causa că atunci si gubernulu Romaniei ar potea cere dreptu de reciprocitate, că adeca se ajute si elu cu burse pe tineri romani din Ungari'a, ceea ce nu se poate suferi. Ministrulu inse scie si recomanda alta cale adeca : diversele societati filantropice si scolastice, private, aceleia se ajute pe ciangai din Moldov'a.

Lui C. Thaly respunde ministrulu, că s'au si luat mesuri pentru aducerea ciangailor in Ungari'a, că incepertulu se face cu cei din Moldov'a; că ciangai voru fi asediati dela riulu Tis'a incocé pe la Banatu, indata ce se voru termina lucrarile desecarei baltilor si altoru tinuturi apatose, că li se voru pune conditiuni de colonisare cătu se poate mai usiore.

Acestea cuvante si mai multe altele se audira in camera si de acolo in tota lumea, din gur'a unui ministru alu Ungariei, totuodata mare proprietari si magnati, vediutu forte bine la tronu.

In aceleasi dile apară si carteau lui Mich. László cunoscutu vrasmasiu juratu alu romanilor, titulata Keleti testvéreink (Fratii nostrii din Orientu). In acea carte se dice, că unu unguru face cătu diece moldoveni, că romanii sunt barbari si proprietarii din Moldov'a ómenii cei mai rapitori. Ore isi voru mai deschide odata si moldavoromanii ochii loru la loviturile mortali ce li se prepara? Anevoia.

### Unu altu memoriu bisericescu.

(Urmare.)

Acésta mare trebuinta de o ingrijita cultura a clerului se va face si mai simtita, candu ne vom stramută cu gândirea in mijloculu poporului muncitoru, a poporului, carele este temelia tierii. Acestu bunu poporu, fiindu din pruncie si pana la móre ocupatu cu munc'a, pentru hrana sa si pentru a tuturor classelor societatii, elu nu are timpu, candu se se ocupe cu cultur'a sa spirituala, afara de dominici si serbatori, candu se duce la biserică. Biserica dar este scola lui; acolo trebuie se i se dea lui lectiele trebuitore, pentru cultur'a lui spirituala, acolo trebuie se i se innobiledie susfetulu

si ânima; se i se comunice provisioanea necessara de cunoscinti si sentimente, pentru imbarbatarea lui, pentru apararea lui de ispite, pentru domolirea pasiunilor selbatice, pentru regularea vietiei lui si padirea de vitii. Preotulu trebuie se fia conductorulu moralu, pedagogulu educatoru si invetiatoriu alu poporului. Fara acésta facila aprinsa in intunericulu ignorantiei si alu inmoralitatii, ce infasiura si inabuiesce spiritulu si susfetulu poporului de josu, elu devine usioru prada vitilor; retele deprinderi si lips'a de principii sanetose ilu impingu la destramari si la crime, care sgude intréga societate.

Trebuinta de o cultura mai mare a clerului in timpul modernu s'a simtitu de multu timpu si in tiér'a nostra. De aceea s'au infinitatiu in toate eparchiele căte o scola pentru cultur'a clerului, unele mai timpuriu, altele mai tardiui, si prin legi s'a opritu a se redica la trépt'a preotiei alte persoane, afara de cei, ce voru fi seversitu cursurile seminariale. Dar o marturisescu cu dorere mare, că seminariale nostrore, afara de mici exceptiuni, care trebuie se le socotim ca fenomene extraordinare, n'au datu inca ródele asteptate dela ele. Elevii, ce esu din ele, sunt lipsiti de cunoscinti, sunt nedesvoltati intelectualmente si moralmente, sunt mai de totu nepreparati pentru marea servire a conducerei spirituale a parochienilor, fara cunoscinti a sanctei scripturi, si a canónelor, fara sentimente religiose, fara devotamentul apostolicu de a servi mantuirei fratilor lor, fara cunoscinta de marile datorintie morale, ce ia asupra-si unu preotu inaintea lui Dumnedieu si a ómenilor. Acesti preoti seminaristi nu ducu cu sine la parochie lor, de cătu facultatea de a seversi cultulu divin dominicele si serbatoriele si celealte orânduite bisericesci, cu care traditionalu sunt deprinsi bunii crestini Romani. Adica, totu aceea ce faceau si preotii neseminaristi mai dinainte. Ánim'a si inteligenți'a poporului stă inca necultivata, că unu paměntu intielenitu, ce astépta plugulu si seměntia cea nobila, că ea se rodésca spice frumóse in locu de burueni.

Causele, pentru care nu se ivescu la noi inca lucratorii in via Domnului, că se me esprimu cu cuvintele santei scripturi, sunt mai multe; dar acum me voiu margini numai la una, carea o credu principala; ea este, că noi nu avemu inca prin seminarii, afara dora de prea mici exceptiuni, nu avemu, dicu, professori, carii se poate forma buni si devotati pastori ai turmei lui Christosu. Nu poti se ceri dela elevi mai multu, de cătu ei au dobândit dela invetiatorii lor, căci, precum Santa Evangelia, ajunge ucenicului se fia că dascalulu seu. Professorii nostri prin seminarii sunt cea mai mare parte recrutati dintre elevii altor scóle secundare din tiéra; ei poate că nici au gândit vre odata, că au se lucredie pentru a dă tieri buni pastori spirituali, nici la mijlocele cu care se poate ajunge acésta. Professorii acestia nu se tînu datori, de multe ori, nici a da exemple bune prin viati'a lor, nici a respecta biserică si institutiunile ei, ba amu cunoscutu professori prin seminarii, carii luau in deridere institutiunile bisericesci si cultulu divinu. Amu cunoscutu chiaru directori de seminarii, carora cu deosebire le este incredintiata dirigerea educatiunei clerului tierii, adeca formarea apostolatului romanescu, dar carii n'au nici o idea despre marea loru missiune; de aceea traescu si lucrédia in modulu celor mai ordinari ómeni, că cum n'aru avea pe cunoscinti a loru nici o sarcina, nici o respondere morală inaintea lui Dumnedieu si a tierii. Ródele au fostu triste. Trecendu cu vederea actele, voiu aminti o proba actuala de róde ale seminarielor reu dirigiate.

In anul acesta s'a ivit si continua in Jasi o fóie intitulata „Desteptarea“, destinata pentru desceptarea pretilor, adeca pentru cultur'a si luminarea lor. Redactorii acelei foi, pre cătu m'am informatu, sunt nisice elevi seminaristi, carii urmădă cursurile la universitatea din Jasi. Cetindu scrierile lor, vede cineva, că sunt inteligenți, posseda o dosa bunica din cunoscintile culturei generale, au talente de a deveni scriitori buni. Dar ceea ce lipseste cu totulu, sunt cunoscintie teologice, de si ei se numescu pe sine „teologi“. Ei nu au idea de institutiunile bisericesci, de istoria bisericescă, de insegnatatea cultului divinu, de canónele bisericesci, de adeveratulu intielesu si spiritu alu Santei Scripturi, de scopulu celu mare alu religiunie crestine in neamulu omenescu, de menirea servitorilor bisericiei in societate. De aceea fóia lor este plina de ideile cele mai eronate, de restalmacirile cele mai cutezatore ale canónelor si scripturei, de hule revoltatore contra institutiuniei monachice si a bisericiei crestine, de defaimari asupra institutiuniei

santului sinodului alu bisericei nôstre si asupra regulamentelor lui, asupra cultului divinu si a cartilor nôstre bisericesci. Ei d. e. aru vrea că se se lapede si se formădă cultulu divinu alu bisericei nôstre ortodoxe, conformu cu ideile si trebuintele actuale ale societății, cum o intielegu ei, pôte că dupa teoriile lui Darwin, sî dupa metafisică reposatului Conta, si multe alte idei destrabale si nerumegate ale unor imaginatiuni aprinse si neregulate de experientă si practică vietiei.

Iata înaintea ochilor nostri consecuentiele unui invetiamentu seminarialu defectuosu si reu dirigiatur.

Seminariile nôstre deci ceru imperiosu a se inzestra cu directori si professori bine formati si in ramulu sciintificu teologicu, si in partea practica a educatiunii morale a clerului, barbati, carii se fia in stare a forma, nu resrvatorii, ci màngaiatori, luminatori si moralisatori ai poporului, si conduceri la mantuire pe caile bisericei intemeiate de domnului Isus Christosu pe pamèntu, biserica care léga pamèntulu cu ceriulu, pre omu cu Domnedieu.

(Va urmă.)

### Ornamentele nationale.

Citim in „Monitoru“ urmatoreea laudabila dispositiune luata de d. ministru de instructie P. S. Aurelianu.

Avându in vedere lips'a unei publicatiuni in chipu complectu a ornamentelelor diverse dupa tieseturile si cusaturile poporului : costume, corône, pânsarie, postavuri si alte lucrari casnice de arta textile.

Considerându că adunarea unor asemenea desemne este de o insemnătate mare pentru istoria artistica, etnica si culturala a nôstra.

Avându in vedere că stilulu acestei ornamentatiuni se altera pe fia ce di si pe alocurea tind a se cufunda stilulu ornamentatiunei straine.

Considerându că in scólele romane de fete, primare si profesionale, ar fi timpulu se se introduca modulu de cusaturi imprumutate din art'a ornamentatiunei nationale si se se inlature tendintia suparatiósa a epocii nôstre de a se copia puru si simplu forme particolare altoru tieri, fara a cunóisce imprejurările speciale cari facu cutare ornamentu frumosu pentru cutare epoca si pentru cutare tiéra, dara care transplantat din solulu seu naturalu incetédia de a produce acelasi efectu.

Avându in vedere că adunarea intr'o singura opera a tipurilor celor mai proeminente ale stilurilor ornamentatiunii tieranesci, renduite in forma de gramatica a ornamentului, aru opri tendintia imitatiunei straine si aru fi in acelasi timp o sorginte totudeauna abundenta de inspiratiune si de noi combinatiuni pentru studentu că si pentru artistu.

Decidemu :

1. Se institue o comisiune sub numele de : Comisiunea pentru publicarea desemnurilor de pe costume nationale. Ea se va compune din dnii : D. Sturzea, că presedinte, Th. Amanu si Gr. N. Mano, care in unire cu directorul museului nationalu de anticatii, va procede la adunarea si classarea desemnelor dupa costumele nationale, covorele si pândiaturile colectionate déjà in museulu nationalu, si cele ce se voru aduná in cursulu anului viitoru.

2. Pentru publicatiunea acestoru desemne, comissi'a va luta intielegere cu d. Socec, care s'a oferit a cromolitografia, pe socotela sa, desemnile si a tipari textulu ce le va insoti.

Lucrarea aprobată de comisia si esecutata de d. Socec, sub controlul acestei comisii, se va introduce treptatu in scólele publice de fete că o carte didactica.

(„Telegr.“)

### Higiena.

Despre obiceiul de a dormi dupa mânăre.

Éta una din acele gresielii pe cari higien'a bine intielesu o condamna, afara de prea puçine exceptiuni. Intielege ori cine că in climele tropicale, fiindu numai nòptea puçine racore, locuitorilor le place mai bine se triaisca nòptea si se'si repare puterile in timpulu caldurilor nesuferite ale dilei. Inse in regiunile nôstre, obiceiul acesta — afara de circumstantie atenuante — are primejdii vedete.

Personele slabite de bôle, ori sleite de oboséla, — copilasii si betranii grbovi au trebuintia de odihna, si potu dormi indata dupa mânăre fara se li se intempe nici unu reu; nu e totu astu-felu inse pentru individii voinici, pentru sangerosi, pentru cei care manâncă multu si la cari mistuirea se face anevoia. Somnul in asemenea conditiuni dispune la apoplexie, la paralisie si chiaru in alte rele!

La copii, convulsiunile si afectiunile crierului, cari se intempla atât de desu, sunt uneori pricinuite de prea multulu somnu, dupa o hrana prea imbelsiugata ori prea digestiva pentru constitutiunea loru.

Mai adese ori somnolenta dupa mânăre este semnul unei digestiuni laboriose, si cele mai bune messuri de luat, candu individii sunt platorici, stau in a alege alimente mai puçinu hraniro si a favoridua functiunile digestive cu puçinu exercitiu. Pentru aceia se dă sfatul că cine va se nu se pue in patu pâna nu trece celu puçinu unu césu dupa mânăre, si se nu manance multu.

Brillat-Savarin e de parere că unu exercitu cum-patatu, proportionat cu vârsta, cu sexulu, cu temperamentul si cu puterea personalor, este forte bunu, pentru că intretine activitatea in facultatile asimilative si prin urmare in animalisatio tiesaturilor.

Mistuirile grele sunt vatametore pentru libertatea intelligentiei, pricinuesc mahniere, suparare, melancolie, ducu la abusulu alimentelor iritatore, a beuturilor stimulente, a liqueurilor tarzi si abusulu acesta dispune la cele mai grele bôle.

— „Omulu nu traesce cu ce mânanca — dice unu proverb vechiu, — ci cu ce mistue.“

— „A mistui puçinu si a ride multu, este totu ce dorescu“, a disu d'Alembertu.

Pentru a mistui bine, e mai bine se ridi de cătu se dormi.

Si apoi, simplele legi ale curteniei, impreuna cu ale higienei, prescriu in multe casuri că omulu se nu adorma numai de cătu.

Ce figura face unu óspe care, eandu se aducu pômele, luptandu cu somnulu, simte că i se impaijenédia ochii, simte acea stare trectore care liniște sensatiunele-i molesite, cade invinsu si incepe de odata se sforae că trambită judecatii de apoi, fara se se mai desepte.

(„Bin. publ.“)

Nr. 449/1882.

### Processu verbalu

al comitetului asociatiunei transilvane, pentru literatur'a romna si cultur'a poporului romanu, luat in siedint'a dela 10 Novembre st. n. 1882.

Presidiu : Jacobu Bologa. Presenti : P. Dunca, E. Macelariu, Z. Boiu, Davidu br. Ursu, P. Cosma, Dr. ll. Puscariu, B. P. Harsianu, D. Popescu, J. V. Russu, V. Romanu, C. Stezariu, G. Baritiu, D. Comsia. Secretariu : Dr. D. P. Barciu.

(Urmare si fine).

Nr. 154. Directiunea despartimentului VIII (Alba-Juli'a) presenta prin relatiunea sa de dtto. 12 Sept. a. c. processulu verbale alu adunarei generale a despartimentului, tinuta in 6 Juliu a. c. in comun'a Cetea.

Din acestu processu verbale se vede că :

1. S'a inscris că membru nou Nicolau Daramusiu cu 5 fl., éra 2. că membri ajutori 21 insi cu 23 fl., 3. că s'a preliminatu spesele despartimentului pentru anulu 1882/3 cu 5 fl. cari subtrasi din sum'a incassata de 28 fl. facu se resulte unu restu de 23 fl. ce se trimitu cassei asociatiunei.

4. Că s'a votatu doue ajutorie de căte 5 fl. pentru acei adulti, cari voru documenta, că fara a fi sciuți de mai inainte, au invetiatu in terminu de unu anu cetirea si scrisulu. (Nr. exh. 298/1882.)

Constatandu primirea sumei amintite, comitetul ia spre sciintia cuprinsulu processului verbale alu adunarei generale a despartimentului VIII, tinuta in 6 Juliu a. c. la Cetea, observa ince, că de óre-ce premile amintite de căte 5 fl. inca sunt erogate de ale subcomitetului, pe viitoru ele si alte erogate asemenea loru se se puna in preliminariulu de budgetu, care are a se face conformu prescrierilor §§ 20 si 27 din regulamentu,

Nr. 155. Directiunea despartimentului XV (Naseudu) presenta prin relatiunea sa de dtto. 19 Septembre a. c. processulu verbale alu siedintiei subcomitetului dela 10 Septembre 1882.

Acestu processu verbale arata :

1. Că unu apelu alu subcomitetului adressat publicului din despartimentu cu scopu de a'lu indemnă a se inscrie că membri ai asociatiunei, nu au avutu nici-unu resultat.

2. Că s'a incassatu tax'a de membru ordinariu cu 5 fl. dlu Joanu Issipu.

3. Că s'a primitu o suplica a lui Dionisu Longinu abituentu alu gimnasiului din Naseudu, prin care cere dela comitetului centralu votarea unui stipendiu pentru a puté studia drepturile la universitate. Din incidentul acestei suplice, care se acclide la processulu verbale, subcomitetul recerca pre comitetului centralu, că stipendiul votatu in adunarea generala din Desiu pentru unu studentu de universitate, se'l destine pentru facultatea juridica si se'l confere suplicantului Dionisu Longinu. Acesta cerere o motivézia subcomitetului cu imprejurarea, că din tinutul Naseudului aru fi incurzu cele mai insemnate sume la fondulu asociatiunei, fara că tinerilor din acestu tinutu se se fia conferit vredonatu vre-unu stipendiu din partea asociatiunei. La aceste se adaugu in relatiunea directorului despartimentului că, din caus'a neconsiderarei tinerilor din tinutul Naseudului la distribuirea stipendiilor, aru fi resultat scaderea increderei in organele asociatiunei si o recela a locuitorilor din acelu tinutu faci'a de asociatiune, asia că s'a impedece constituirea subcomitetului si o lucrare mai intensiva pentru sprinirea materiala si morala a asociatiunei. (Nr. exh. 300/1882.)

Cele amintite in reasumatu sub p. 1 si 2 servesc spre scientia. Cătu pentru propunerea de a se designa stipendiul preliminatu de adunarea generala din Desiu, pentru studenti dela universitate, acum dela inceputu, numai pentru studenti dela facultatea juridica, comitetul nu afia de coresponditoru scopului a margini

astu-feliu distribuirea acestui stipendiu si pe multi ani a inchide calea la alte necessitatii, ce s'aru ivi si aru reclamá o grabnica preingrigire.

Totuodata comitetul isi exprima parerea de reu pentru imputarile nemeritate, ce i se facu, căci elu totudeauna a distribuitu ajutorele acelora, cari dintre concurenți au fostu mai demni si mai lipsiti. Din partile Naseudului au primitu ajutore pe bas'a recomandarei directiunei gimnasiale din anulu 1872 studentii Adamu Sirlaneanu si Pompeiu Muresianu, éra in 1876 George Morariu, calfa de fauru, si daca n'au capatatu mai multi, cauș'a negresitu a fostu că dupa imprejurari altii au avutu mai multi titli decât dênsii la ajutore. De altu-cum fiindu convinsi că fondulu asociatiunei este unu fondu cu menire generala, s'aru alteră chiaru scopulu infiintarei lui, daca fiacare aru contribui la inmultirea lui, numai din indemnului că cu alta ocasiune se si cera érasi indereptu ce a contribuitu; si din aceste puncte de vedere, la distribuirea stipendiilor comitetului nu s'a orientat dupa despartiaminte că atare, ci dupa imprejurarile, cari ii s'a parutu că reclama mai întai si mai grabnicu ajutoru.

Cătu pentru cererea abituentului D. Longinu, se va pertracta cu ocasiunea petitiunilor intrate la concursulu escrisu din siedintia dela 15 Septembre a. c.

Nr. 156. Comitetul societății „Transilvania“ respondindu la adress'a comitetului asociatiunei de sub Nr. 141/1882 multimesce pentru concursulu datu la ajungerea scopului si inapoiadă contractele invetiacelor de meserii, ce-i se trimisera spre inregistrare. Totuodata trimite si suma de 200 fl. v. a. că rata ce se cuvine pâna la 31 Aprile 1883 pentru sustinerea elevilor meseriasi ajutorati de societate. (Nr. exh. 305/1882.)

Spre scientia, avându a se adeveri primirea sumei de 200 fl., éra contractele a se inapoa respectivilor invetaci ajutorati.

Nr. 157. Directiunea despartimentului IV (Sebesiu) presenta prin relativ'a de dtto. 10 Octobre a. c. processulu verbalu alu adunarei generale a despartimentului tinuta la Romosu in 8 Octobre a. c. Cuprinsulu acestui processu verbalu este in reasumatu urmatorul :

1. Sa revediutu ratiochiniu subcomitetului pro 1881/2 si s'a afliu in ordine.	20 fl.
2. Sa cititu de invetatiore Sofia Bria din Cujir, o disertatiune „Mam'a că educatore“ care se trimite comitetului centralu spre a dispune publicarea ei in organulu seu „Transilvania“.	10 „
3. Sa stabilitu pentru anulu 1883 unu preliminariu de budgetu in suma de 50 fl. anumitu:	
a) Pentru trebuintele subcomitetului	20 fl.
b) Unu ajutoriu pentru unu invetiacelu de meserie	
c) Unu ajutoriu pentru unu invetiacelu de meserie, ce voiesce a se face maiestru	20 „
4. S'a incassatu cu ocasiunea adunarei generale dela membrei ordinari vechi si noi	195 fl.
dela membrei noi taxe de diplome	12 „
preste totu	207 fl.
cari se administréia cassei asociatiunei.	

5. Se cere dela comitetu, că avendu in vedere contribuirile insemnate ale acestui despartimentu la fondulu asociatiunei, se fia cu deosebita atenție la impartirea stipendiilor si la individi din acelu despartimentu. (Nr. exh. 318/1882.)

Cuprinsulu processului verbalu alu adunarei generale a despartimentului, tinute in 8 Octobre a. c. la Romosu, servește spre scientia, adeverindu-se primirea sumei de 207 fl. v. a. Preliminariu de budgetu se apröba, éra disertatiunea invetatiorei M. Bria se transpune redactiunei organului „Transilvania“ spre competenta afacere.

Nr. 158. Directiunea despartimentului I (Brasovu), cere a se trimite :

- a) Foi'a „Transilvania“ membrilor ordinari din despartimentu, carorul pâna acumu nu s'a trimis.
- b) 60—70 exemplare din statute si regulamentu, pentru a se distribui la agenturile comunale ce sunt a se infiintia.
- c) A i se comunică decisulu comitetului in privinta scólei de tiesutu, ce este a se infiintia in Satu-lungu; d) a i se respunde la telegram'a de dtto. 17 Octobre in privinta monumentului lui Andrei Muresianu, pentru a poté cere dela comunitate unu locu potrivit pentru asediarea monumentului.
- e) Comunica, că pentru monumentul din cestiune au subscrisu 17 brasoveni 1400 fl. déca se va asiedia elu la locu publicu si 300 fl. déca se va asiedia numai in cintirumu. (Nr. exh. 331/1882.)

In privinta trimiterei foiiei se dispune facerea celor necessare din partea biroului. Ce privesce trimitera exemplarelor din statute si regulamentu cererea s'a implinitu prin decisulu din siedintia dela 26 Octobre a. c. p. 144 si prin trimitera dtto. 2 Novembre a. c. Cătu pentru scóla de tiesutu din Satu-lungu, comitetul s'a pronunciatu in siedintia sa dela 17 Juliu a. c. si decisulu din cestiune s'a espedat la adress'a directorului in 25 Juliu a. c.

Responsul la telegramu s'a datu prin presidiu inca in aceiasi di.

Nr. 159. Se presenta că intrate pentru bibliotecă asociatiunei :

- a) Dela oficiul centralu alu universitatii sasesci din Sibiu, 1 exemplar, tiparit din protocolele adunarei generale ale universitatii din a. 1881/2. (Nr. exh. 281/1882.)

b) Din partea secretariului II-lea 1 exemplar din traducerea germana a poemei lui V. Alexandri Grui-Sanger, executat de dlu L. V. Fischer din Erlau I. Passau, că donatiune din partea traducatorului Leipzig 1883. (Nr. exh. 372/1882.)

c) Unu exemplar din „Memorandum im Auftrage der zu Hermannstadt vom 12—14 Mai 1881 ver-sammelten Vertreter der romanischen Wähler vom ent-

sendeten Ausschusse desselben, Sibiu 1882. (Nr. exh. 443/1882.)

Spre sciintia cu multiamita, avându cartile daruite a se incorpora biblioteciei, éra dlu L. V. Fischer a se trimit în schimb fóia asociatiunei pro 1882.

Nr. 160. Stipendistii asociatiunei:

1. George Bârsanu, elevu de cl. II-a comercială din Brasovu.  
2. Emiliu Popescu, elevu de cl. VI gimnasială in Naseudu.

3. Aureliu Popescu, elevu de cl. VIII reală in Deva, trimis cei 2 d'ántai atestatele, ce dovedesc sporiu fórt bunu, din preuna cu rogarea a li se lasa stipendiul si pe viitoru, celu din urma multiamesce pentru inmultirea stipendiului. (Nr. exh. 303/1882, 287/1882 si 323/1882)

Spre sciintia, fiindu sumele stipendiilor avisate la cassa din siedintă dela 14 Septembre a. c.

Nr. 161. G. Ghitia, absolventu de pedagogia si fostu stipendistu alu asociatiunei si Ludovicu Mehesiu, studentu de medicina, multiamesce, celu d'ántai pentru stipendiul ce l'a folositu, celu din urma pentru ajutoriulu de 150 fl. ce i-sa votatu. (Nr. exh. 292/1885 si 293/1882.)

Spre sciintia, cu acea, că pentru stipendiul folositu de G. Ghitia s'a escrisu concursu nou.

Nr. 162. Elev'a Elisa Duma, care folosesc unulu din stipendiu de ale lui George Baritiu, prezenta prin d. J. V. Russu, atestatulu de frecuentare de pe anulu scolaru currentu. (Nr. exh. 319/1882.)

Spre sciintia avându a se asigna la cassa stipendiului si pe anulu viitoru scol. 1882/3.

Nr. 163. Eforia scolară din Scorei se róga a se darui pe séma biblioteciei scolare cete unu exemplariu din organulu „Transilvania“ dela inceputulu aparerei acestei foi;

2. éra societatea academica „Julia“ din Clusiu se róga a i se trimit gratuitu acésta fóia. (Nr. exh. 296/1882 si 424/1882.)

Cererea se incuviintiédia.

Sibiu d. u. s.

Jac. Bologa m. p., Dr. D. P. Barcianu m. p., v.-pres. secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui processu verbale se concrede dloru: Cosma, Dr. Puscariu, Popescu.

S'a cetitu si autenticatu. — Sibiu, 20 Novembre 1882:  
Cosma m. p., Dr. Puscariu m. p., J. Popescu m. p.

### Abonamentu pentru alu II-lea anu alu diariului periodicu „Confederatiunea latina“, diariu italo-romanu. Revista septemanala a miscarei popóralor de ginte latina.\*)

Confederatiunea latina este singurulu diariu in Europ'a, care propaga cu taria intereselle popóralor latine. „Confederatiunea latina“ intra in alu II-lea anu de viétia si in a dóu'a seria, pentru-cá diariul nostru datéia inca dela 1871.

„Confederatiunea latina“ are de scopu a propagá un iunie a federala a natiunilor latine (Itali'a, Franci'a, Spani'a, Romani'a, Belgia, Portugali'a) cu singurulu scopu de aparare si pentru a potea contrabalantiá influintile politice si de asorbire ale pangermanismului.

„Confederatiunea latina“ se occupa cu totuadinsulu de cele mai grave cestiuni, cari interessédia politic'a Romaniei, precum si apararea causei romanilor din Transilvani'a contra preponderantie magiarismului, si a romanilor din Macedonia contra opresiunei fanariotilor si a clerului grecescu.

„Confederatiunea latina“, fiindu convinsa, că in solutiunea cestiunei Orientalui stà viitorulu arangementu politicu alu Europei, secretulu ecuilibrului generalu, noi, in anulu ce vine, precum amu facutu si in anulu ce espira, vomu dà o speciala importanta la afacerile Orientalui si pentru interesulu civilisatiunei latine, vomu apará sentinel'a avansata a romanismului in Orientu, adeca pe Romani'a, care, in faç'a originea sale, in faç'a progressului la care a ajunsu, pentru patriotismulu armatei romane, pentru insemantatea intelectuala de care se bucură pîntre popórale vecine, in faç'a solutiunei cestiunei Orientalui, Romani'a caută nu numai a confirmá propri'a independentia a tieriei, dara mai cu deosebire, si inainte de tóte, a se asigurá si pentru viitoru, esercitandu in solutiunea ce se apropiu, legitim'a influintia datorita si recunoscuta natiunei celei

\*) Acestu anuntiu de abonamentu ilu primiramu dela Rom'a pe langa o adresa particulara din partea on. Directiuni, intru care se dice intre altele:

Onor. domnule! Dupa cum este bine cunoscute Onor. Ve „Confederatiunea latina“ este uniculu diariu, care mai ántai la Macerata in 1871 si anii urmatori pâna adi la Rom'a, cu colaboratiunea celor mai distinsi filo-romani, propaga intereselle Romaniei in raporturile ei cu Orientalul si cu Occidentulu; — ale Transilvaniei in raporturile cu Ungari'a; si Romanilor din Macedonia in raporturile cu Grecia, pentru-cá romanii risipiti in aceste dôue ultime regiuni, se pôta conservá limb'a, institutiunile si legaturile mai pronunțiate ale nationalitatiei.

Ve vomu fi fórt reconoscatori, daca pentru obtinerea unei mai mari respondiri a diariului, care se face propagatoriulu ori-carei cause juste a tierilor latine care aru fi in pericolu, ati binevoi a impartî alaturatulu manifestu si a face astfelui prin influint'a DVóstre, că „Confederatiunei latine“ se i se dea celu mai mare sprijinu possibilu pentru a potea se indeplinesca intr'unu modu largu si efficace patrioticulu ei programu.

Cu multiamirile nôstre anticipate, ve rogamu a primi asecurarea distinsei consideratiuni ce ve pastréia

Directiunea."

mai civilisate a Orientalui. Asia fiindu, atentiuoa nôstra speciala, va fi atrasa in favórea Romaniei si a latinilor din Orientu.

Pentru a potea obtiné acestu inaltu si patrioticu scopu, mai multu decât vorb'a, valorédia numele acelor cari au ridicat si mantinu susu drapelulu acestor idei. Directorulu „Confederatiunei latine“ este si va continuá a fi Comandorulu Enrico Amante presied. alu Curtiei de apel, senatoru alu regatului Italiei, care de mai multi ani cu publicatiuni si cu apostolatulu propaga caus'a Romaniei si a latinilor din Orientu.

Cei mai distinsi filo-romani se prenumera printre colaboratorii „Confederatiunei latine“, de ex. venerabilulu Vegezzi-Ruscalla, profesorulu Mainieri, domn'a Ida Melisurgo Vegezzi, profesorulu Graf etc.

Pentru anulu viitoru amu asiguratu, că si pâna adi, unu serviciu specialu de corespondentie din Constantinopole, Parisu, Madridu, Bruxelles.

„Confederatiunea latina“ isi va marí formatulu si va schimbá calitatea chartiei.

„Confederatiunea latina“ va publicá, in fiacare domineca, o revista politica septemanale italiana, care va pune pe lectorii nostrii din strainatate in currentu cu totu ceea ce va fi mai importantu in Itali'a; astfelui că, cétindu „Confederatiunea latina“, ori-cine pôte se cunóscă de aprópe tóte evenimentele politice din Itali'a, fara a mai avea recursu la alte diarie.

„Confederatiunea latina“ va publicá si alti articoli speciali de eruditioane antica, precum si dari de séma despre institutiunile si anticitatatile romane, redactate cu multa atentiuoa pentru tinerimea studiósă a lumii latine.

Aceste dari de séma se voru reuní in volume tiparite cu elegantia, pentru a se trimit gratis cetitorilor „Confederatiunei latine“.

Adressamu dara unu caldurosu apelu filo-romanilor si filo-italianilor, spre a contribui cu largime la respandirea in strainatate a diariului nostru, care, singuru in Europ'a, isi propune de a propagá interesele Romaniei, faç'a cu Itali'a si cu Europ'a, precum si interesele speciali ale Italiei si ale celorulalte tieri latine, contra pangermanismului si panslavismului.

Rogam cu caldura, pe tóte diariile romane de preste totu loculu, de a reproduce acestu programu si de a sustiné propagand'a „Confederatiunei latine.“

Abonamentul pe unu anu costa 15 lei noi (15 franci).

Directoru alu diariului comandorulu Enrico Amante, senatoru alu regatului Italiei.

### Sciri din afara.

Bucuresci. De candu cu arestarea de deunadi a fostului ministru bulgarescu Zankoff la Rusciucu de cătra auctoritatile bulgaresci, afacerile politice ale Bulgariei ocupă si in Romani'a mai cu de adinsulu atâtú press'a periodica, cătu si pe multi barbati de statu, éra proclamatiunea lui Zankoff este reprodusa de cătra diariile cotidiane. In totu casulu asia precum mergu lucrurile in Bulgari'a, numai bine nu mergu.

Multimea falimentelor din Romani'a a trasu de aprópe atentiuoa ministrului justitiei, éra rezultatulu fù unu cerculariu cu dôue taisie adressatu presiedintilor de tribunale, care inse suna totuodata si la adress'a altora, a strainilor, éra datele oficiai scôte din registrele tribunalelor sunt de o valore superioara. Circulariu taia — intieptiesce si patrioticu — in carne via. Din registre se vede, că in cei 5 ani din urma in Romani'a s'au intemplatu 488 falimente, dintre care inse numai 112 cadu pe romani indigeni, adeca nici  $\frac{1}{4}$  parte; din contra jidovi negotiatori faliti au fostu 320! 56 falimente se vinu pe suditi straini, dintre cari 28 adeca cei mai multi sunt suditi grecesci, 12 germani, 5 francesi, 4 bulgari, 2 unguri, 2 austriaci, cătu 2 muscali si italiani, 1 rusu. In Jassii cei jidovesci au fostu in 5 ani 73 falimente, adeverata devastatiune talharésca a pietiei; in Galati 47, in jidovitii Botosani 37, infamia fără parechia! In Bucuresci 136! Apoi se mai vorbim de creditu? Temnitia, nu creditu.

Passivulu, adeca daunele din tóte aceleia 320 falimente jidovesci au fostu 17 milioane si 303,470 franci 39 cent. Cele mai multe au fostu fraudulóse.

### Sciri diverse.

(Siedintia publica.) Societatea de lectura „Andrei Siaguna“ va tñea o siedintia publica Luni 29 Nov. st. v. in memori'a marelui Archipastorul Andrei, in sal'a cea mare a „seminariului Andrei“. Inceputulu la 7 óre sér'a. Sibiu, in 29 Novembre st. v. 1882. — Comitetulu arangatoriu.

### Programa:

1. „Cuvîntare ocasională“, rostita de Victor Tordasianu, cl. curs. III.

2. Coru din oper'a „Fluerulu magicu“ (Die Zauberflöte), de W. B. Mozart, executatul de corulu societatii.

3. „Desbinarea confessională a Romanilor din Ardélu si Ungari'a; urmarile si influintile ei asupra bisericiei si natiunei romane“, disertatiune de Vasile Saftu, cl. curs. II.

4. „Noru de vijelie“, canticu pentru o voce (tenor) cu acompaniare de piano de W. Humpel, cantatul de Petru Spanu, cl. curs. II.

5. „Geniulu natiunei“, poesie de I. Vulcanu, declamata de Virgilu Onitiu, cl. curs. I.

6. „Cântecu de jertfa“, cântecu pentru o voce (bas) cu acompaniare de piano de L. van Beethoven, cantatul de Isai a Popa, cl. curs. II.

7. „Spune-mi cu cine te insotiesci, că se-ti spunu cine esci“, disertatiune de Dimitrie Tataaru, cl. curs. III.

8. „Cu pace se fiti voi“, cântecu pentru o voce (tenor) cu acompaniare de piano de F. Schubert, cantatul de Ifraftu Popoviciu, cl. curs. II.

9. „Sentinel'a romana“, poesie de V. Alecsandri, declamata de Vasile Saftu, cl. curs. II.

10. „Intr'o piatra Detunata“, cântecu romanescu arangiatu de G. Dima, executatul de corulu societatii.

### Post'a redactiunei.

Turda, 7 Decembre. Din textulu originale alu memorialului celor 153 delegati trebue se se faca a dou'a editiune, căci din cea de ántaia au mai remas numai exemplarie fine, legate elegantu, in numeru de 73, alu caror pretiu din cauza chartiei si a legaturei este 1 fl. 20 cr. Pâna atunci se vende din traductiuni, care au esitul prea bune. Traductiunea magiara e facuta de unu bravu magiaru.

### Scrisuri fonciare de 6%

ale institutului de creditu si de economii „Albina“ in Sibiu.

Acste scrisuri fonciare noteate la bursa din Budapest'a aducu 6% interesu si oferu siguranti'a cea mai mare, fiindu coperite:

1. Prin hipoteca intreita, care intrece siuranti'a pupilara usitata si care in partea ei cea mai mare stă din mosii (realitati de cîmpu.) Conformu legei, aceste hipotece servescu esclusivu pentru asigurarea detentorilor (posesorilor) de scrisuri fonciare, ceea ce se face evidentu in carteau funduara la fiacare intabulare.

2. Prin unu fondu de garantia prescrisul prin lege de 200,000 fl. elocatu in efecte publice sigure.

3. Prin tóta cealalta avere a institutului.

Cuponii de interesu se platescua fără de nici o subtragere la semestrul, in 1 Aprile si 1 Octob. a fiacarii anu la cass'a institutului in Sibiu, la filial'a institutului in Brasovu si la „Banc'a Comerciala Ungara“ in Budapest'a. In tóte aceste locuri se dau si imprumuturi pe scrisurile fonciare ale institutului pâna la 90% a valorei lor de cursu, cu 7% interesu la anu. Scrisurile fonciare se rescumpera in intrég'a loru valore nominala celu multu in 20 ani prin tragere la sorti, in totu anulu in lun'a Septembre. Ele se afia de vendiare in cursulu dilei si la

J. P. Kabdebo,  
bancaru in Sibiu.

(130) 1—4

### Citindu se te miri!

Spre a preveni din capulu locului ori-ce neincredere, eu me obligu in publicu, că se iau inapoi tóte in pretiul ce am fiscat, daca vediendu-le nu voru placea si mi se voru remitté indatda.

O fabrica anglo-britanica de obiecte de argintu a reusit in fine, că se invente unu metalu ce sămena cu argintulu si suna prea frumosu, si nici-o data nu se innegresce. Trimitemu-se inainte sum'a de 7 fl. 60 cr., sau o parte din aceea, éra restul prin rambursa la primirea marfii, va avea pe acela pretiu.

6 cutite si 6 furculite, 6 linguri de mancatu, 6 lingurite de cafea, 1 lingura de scosu supa, 1 lingură de lapte, 2 fesnice, 6 pachete pentru óua, 1 tava (tata) frumosă din bronz auriu, 1 pachetu pulbere de curatit.

Din obiectele susu numite se vendu si separat, la care voiesce si cerendum-se, se arata pretiurile din urma. Aparatele mele de mancare trebuie se aiba sunetul argintului, nu alu plumbului, ceea ce se pôte cunóscë comparamu marfa mea cu ale altora.

### Orológe regulate.

Remontoir-cilindrul de argintu sau remontoir-savonet căte 13 fl.; orologiu cilindrul cu sticla lata fl. 9.

Lantiuri de orologiu de auru-talmi, cu cărlige prea frumosu, care nu se potu distinge de auru curat, piele de lucus, care nu se innegresce nici-o data, căte 2 fl.

Clopotiele de masa căte 1 fl. 50, din bronzu auriu, ornamente frumosu pentru ori-ce masa, à 6 fl.

Orológe cu lustru, in rame rotunde totuodata cu deschisoriu, imprejurul cu bronzu auriu, 3 fl. 50 cr.

Orológe americane cu deșteptatoriu, à 6 fl.

Orológe cu figure comice à 2 fl. 50 cr.

Ori-ce obiecte din acestea se repară gratis, platindu-se numai tax'a transportului (porto).

(131) 1—4

### Adolf Loevit.

Comerçiu de importu si exportu.